

Eksperto paieška - Portugalija

I. Ekspertų sąrašai ir registrai

Be Ekspropriacijos kodekse numatytų procedūrų, Portugalijoje nėra jokio kito oficialaus ekspertų sąrašo ir (arba) registro. Ekspropriacijų kodekse (patvirtintame rugsėjo 18 d. Įstatymu Nr. 168/99) numatytas ekspertų, įtrauktų į oficialų sąrašą, dalyvavimas bylose dėl ekspropriacijos paskelbimo naudinga visuomenei ir bylose dėl administracinio valdymo vykdymo, įskaitant abiejų bylų arbitražo ir apeliacinius etapus.

Eksperto atliktais vertinimais ir tyrimais visų pirma nustatoma, kokia teisinga kompensacija turi būti mokama šaliai, kurios nuosavybė nusavinta. Suma turi būti pagrįsta nustatytais faktais, būtiniais šiai kompensacijai apskaičiuoti.

Pagal [§ gegužės 10 d. Įstatyminį potvarkį Nr. 125/2002](#), kuriuo reglamentuojamos ekspertų ir arbitrų pareigų vykdymo sąlygos minėtose procedūrose, Portugalijos valdžios institucija, atsakinga už [§ oficialaus ekspertų sąrašo](#) skelbimą ir atnaujinimą bei ekspertų atrankos ir įdarbinimo procedūrų skatinimą yra [§ Teisingumo vykdymo generalinis direktoratas \(DGAJ\)](#). Ekspertų užduotys visų pirma yra šios:

1. mokesčių už ekspropriaciją prognozė;
2. tyrimų atlikimas;
3. vertinimo atlikimas;
4. dalyvavimas arbitražo procese.

Be to, ekspertai iš oficialaus sąrašo taip pat skiriami tais atvejais, kai pagal įstatymą leidžiama nusavinti kilnojamąjį turą, visų pirma pagal [§ liepos 6 d. Įstatymo Nr. 13/85](#) (Portugalijos kultūros paveldo įstatymas) 16 straipsnį.

Ekspertų sąrašas nuolat atnaujinamas atliekant periodinę peržiūrą.

Portugalijoje nėra paieškos priemonės ekspertui rasti.

II. Eksperto kvalifikacija

Kad būtų įtraukti į sąrašą, kandidatai turi atitikti šiuos reikalavimus:

1. turėti atitinkamą diplomą, kaip nurodyta [§ liepos 9 d. Įsakyme Nr. 788/2004](#);
2. būti ne jaunesni kaip 18 metų;
3. jiems nebūtų uždrausta eiti pareigas valstybės tarnyboje arba nebūtų atimta teisė eiti pareigas, kurias ekspertas turi atlikti;
4. turėti fizinį jėgų ir protinių gebėjimų, būtinų pareigoms atlikti;
5. laikytis privalomų skiepavimo įstatymų.

III. Ekspertų atlyginimas

Teismų paskirti ekspertai negali gauti išankstinio mokėjimo.

Eksperto atlyginimas skiriamas pagal Procesinių išlaidų reglamento, patvirtinto vasario 26 d. [§ Įstatyminiu potvarkiu Nr. 34/2008](#), 17 straipsnio nuostatą, pagal IV lentelę: 1–10 apskaitos vienetų (1 vieneto vertė – 102,00 EUR). 2017 m. vasario 1 d. Portugalijos Konstitucinis Teismas paskelbė (privalomoji galia), kad taisyklė, pagal kurią ekspertų atlyginimas negali viršyti 10 apskaitos vienetų (1 020,00 EUR) ribos, prieštarauja Konstitucijai dėl proporcingumo principo.

Teisėjo pasirinkto eksperto kelionės išlaidos apmokamos iš anksto.

Pareigos mokėti ekspertų atlyginimą tvarka:

Civilinis procesas

Eksperto užmokestis įtraukiamas į proceso išlaidas. Kiekvienas dalyvis padengia dalyvio patirtas proceso išlaidas ir jo atstovo išlaidas. Teismas suteikia dalyviui, kuris visiškai laimėjo bylą, kompensaciją už išlaidas, būtinas veiksmingam naudojimuisi teise prieš bylą pralaimėjusį dalyvį arba jos gynimui.

Jei dalyvis bylą laimėjo tik iš dalies, teismas teisingai padalija išlaidų kompensavimą arba paskelbia, kad nė vienas dalyvis neturi teisės į kompensavimą. Remiantis bylos nagrinėjimo rezultatais, valstybė turi teisę gauti kompensaciją iš dalyvių už valstybės patirtas bylos nagrinėjimo išlaidas, jei nesitikima, kad tokios išlaidos bus atleistos nuo teismo mokesčių.

Baudžiamasis procesas

Baudžiamajam procesui, įskaitant vykdymo procesą, vykdyti būtinas išlaidas padengia valstybė. Jeigu atsakovas buvo teisėtai nuteistas, jis privalo atlyginti valstybei fiksuoto dydžio kitas išlaidas, pavyzdžiui, susijusias su transporto išlaidomis arba laboratorijų atliekamais tyrimais, kuriuos iš pradžių padengė valstybė. Tačiau, kad būtų mokama fiksuoto dydžio suma, eksperto ataskaitos turi būti paprašyta proceso metu.

Šalys negali gauti teisinės pagalbos, kiek tai susiję su eksperto atlyginimu.

IV. Ekspertų atsakomybė

Portugalijos teisės aktuose nėra konkrečios nuostatos dėl eksperto atsakomybės, tačiau taikomi bendrieji teisės aktai (deliktų, sutartinė teisė).

Vis dėlto ekspertas privalo atlikti savo pareigas rūpestingai, kad išlaikytų savo paskyrimą, nes teisėjas gali skirti baudą, jei ekspertas pažeidžia pareigą bendradarbiauti su teismu. Teismas taip pat gali pašalinti ekspertą iš bylos nagrinėjimo, jei manoma, kad eksperto veiksmai yra aplaidūs (pavyzdžiui, jei jis per nustatytą terminą nepateikia eksperto ataskaitos).

Paskirti ekspertai turi tvirtai įsipareigoti užtikrinti, kad jiems pavestos užduotys būtų įvykdytos, išskyrus atvejus, kai jie yra valstybės tarnautojai ir tai trukdo vykdyti jų pareigas.

Ekspertai neprivalo apsidrausti savo galimos atsakomybės profesinės civilinės atsakomybės draudimu.

Pagal įstatymą eksperto atsakomybei nenustatyta viršutinė riba.

V. Papildoma informacija apie eksperto dalyvavimą procese

Pagrindinės teisinės nuostatos, taikomos teismo ekspertizei Portugalijoje, yra [Civilinio proceso kodekso 467–489 straipsniai](#) ir [Baudžiamojo proceso kodekso 151–163 straipsniai](#). Nuostatų versijos anglų kalba internete nėra.

Bendrosios eksperto skyrimo taisyklės procesui civiliniame, baudžiamajame ir administraciniame teisme yra panašios. Eksperto profesinis vardas nėra saugomas.

Portugalijos teisinėje sistemoje nėra skirtumo tarp liudytojų ekspertų, techninių ekspertų, teisės ekspertų ar kitų ekspertų.

Kaip nurodyta pirmiau, be ekspertų, paskirtų pagal Ekspropriacijos kodeksą, nėra jokio kito oficialaus ekspertų sąrašo. Ekspertai dažnai pasitelkiami tiek baudžiamuosiuose, tiek civiliniuose procesuose.

1 Ekspertų skyrimas

Civilinėse bylose ekspertus gali skirti tik teismas. Baudžiamajame procese ikiteisminio tyrimo etape ekspertus gali paskirti prokuroras.

Ekspertai taip pat gali būti skiriami parengiamojo ar ikiteisminio tyrimo tikslais.

1.a Ekspertą skiria teismas

Teismas gali paskirti ekspertą šalies prašymu arba paties teismo nuožiūra. Ginčo bylose teismas nurodo pateikti eksperto įrodymus, jei sprendimas priklauso nuo faktų vertinimo, kuriam reikia mokslo žinių.

Eksperto paskyrimas bylose civiliniame, baudžiamajame ir administraciniame teisme nesiskiria.

Atsižvelgdamos į aplinkybes, šalys ir pats paskirtasis ekspertas gali nurodyti priežastis, dėl kurių ekspertas negali vykdyti savo pareigų ir nuo kurių jis teisiškai atleidžiamas.

Mutatis mutandis taikomos taisyklės, susijusios su teisėjų nušalinimu.

Autonominių regionų nepriklausomų ar lygiaverčių organų vadovai atleidžiami nuo pareigos atlikti eksperto funkcijas. Ta pati taisyklė galioja asmenims, kurie turi panašų statusą pagal įstatymą, pavyzdžiui, prokurorams, kurie vykdo savo pareigas, ir užsienio šalių diplomatams.

Visi asmenys, kurie nurodo asmenines priežastis, gali būti atleisti nuo dalyvavimo kaip ekspertai.

Kai ekspertus skiria teismas, jiems atrinkti teismas naudoja ekspertų sąrašą arba registrą, išskyrus medicininę ekspertizę, kuri teisiškai priskiriama viešajai institucijai [Instituto Nacional de Medicina Legal e Ciéncias Forenses](#).

Teismas plačiai taiko praktiką skirti ekspertą iš registro.

1.b Ekspertą skiria šalys

Teismas gali paskirti ekspertą šalies prašymu arba paties teismo nuožiūra. Ginčo bylose teismas nurodo pateikti eksperto įrodymus, jei sprendimas priklauso nuo faktų vertinimo, kuriam reikia mokslo žinių.

Šalys neturi teisės paskirti eksperto – tik jį pasiūlyti.

Šalys gali paskirti bendrų ekspertinių žinių civilinėse bylose ekspertą. Tokiais atvejais teismo paskirtas ekspertas dirbs kartu su vienu ar daugiau šalių paskirtų ekspertų.

2 Procedūra

2.a Civilinis procesas

Konkrečių reikalavimų, kurių ekspertas turi laikytis savo ataskaitoje ir (arba) teismo procese, pvz., teismo praktikoje, nėra.

Teismas nestebi ir nekontroliuoja eksperto atliekamų tyrimų eigos. Jei dėl techninių ar profesinių priežasčių ataskaita negali būti pateikta per teisėjo nustatytą terminą, apie tai turi būti nedelsiant pranešta teismui, kad kuo greičiau būtų paskirtas naujas ekspertas.

Eksperto veiklos kokybės kontrolė nevykdoma.

Teismui eksperto nuomonė yra neprivaloma. Teismas gali būti kitos nuomonės ir nuspręsti kitaip nei ekspertas. Tačiau eksperto nuomonės nepaisymas turi būti paremtas techninėmis priežastimis ir pagrįstas.

Nėra procedūros, pagal kurią ekspertai susitikų prieš teisminį nagrinėjimą arba būtų apklausiami prieš teisminį nagrinėjimą, siekiant susiaurinti klausimus ir teismui suprasti nuomonių skirtumus.

Šalys gali padėti ekspertui, pateikdamos jam pastabas apsvarstymui. Jos taip pat pateikia visus paaiškinimus, kurie, eksperto nuomone, yra reikalingi. Jei teisėjas dalyvauja ekspertizės rengimo procese, jis taip pat gali pateikti prašymus, kurie, jo nuomone, yra reikalingi toje konkrečioje byloje.

Ekspertai gali naudotis visomis būtinomis priemonėmis, kad tinkamai atliktų savo pareigas, imtųsi tinkamų priemonių ar pateiktų paaiškinimus ir prašytų suteikti galimybę susipažinti su proceso bylų informacija.

Visų pirma ekspertas neprivalo rengti susitikimų su šalimis, kad surinktų jų pastabas.

1. Eksperto ataskaita

Nėra privalomos sistemos, kurios ekspertas turi laikytis savo ataskaitoje.

Kolegialių ekspertinių žinių atveju, jei vieningo sprendimo nėra, prieštaraujantys ekspertai pateikia savo pozicijos pagrindimą.

Nereikalaujama, kad ekspertai pateiktų preliminarią ataskaitą.

Ekspertai privalo tik atsižvelgti į šalių argumentus galutinėje ataskaitoje.

Kitų konkrečių reikalavimų, kurių ekspertas turi laikytis savo ataskaitoje ir (arba) teismo procese, pvz., teismo praktikoje, nėra.

Yra atvejų, kai ekspertas turi parengti papildomą ataskaitą, jei teismas iškelia papildomų klausimų arba paprašo eksperto paaiškinti ataskaitą.

Ekspertai savo ataskaitą pateikia raštu.

2. Teismo posėdis

Vienos iš šalių arba teismo prašymu ekspertai atvyksta į baigiamąjį posėdį, kad prisiektų pateiktų prašomus paaiškinimus.

2.b Kita

(atsakymai į šiuos klausimus pateikiami kitose lapo dalyse, toliau pateikta informacija – visiškas dubliavimasis)

Kitų konkrečių reikalavimų, kurių ekspertas turi laikytis savo ataskaitoje ir (arba) teismo procese, pvz., teismo praktikoje, nėra.

Teismas nestebi ir nekontroliuoja eksperto atliekamų tyrimų eigos.

Eksperto veiklos kokybės kontrolė nevykdoma.

Šalys gali ginčyti ataskaitą, pateikdamos pareiškimus ir priešpriešinę ekspertizę, prieš teismui priimant sprendimą byloje.

Teismui eksperto nuomonė iš esmės yra neprivaloma. Jei teismas nusprendžia kitaip, jis turi pagrįsti, kodėl nesutinka su eksperto išvada.

Nėra procedūros, pagal kurią ekspertai susitiktų prieš teisminį nagrinėjimą arba būtų apklausiami prieš teisminį nagrinėjimą, siekiant susiaurinti klausimus ir teismui suprasti nuomonių skirtumus.

Proceso metu ekspertams leidžiama palaikyti ryšius su šalimis.

Paprastai šalys gali dalyvauti atliekant ekspertizės tyrimus ir teikti pastabas bei atsakyti į ekspertų klausimus.

Visų pirma ekspertas neprivalo rengti susitikimų su šalimis, kad surinktų jų pastabas.

Čia pateikta informacija buvo surinkta per Eksperto paieškos projektą iš kiekvienos šalies kontaktinių asmenų, kuriuos atrinko Europos ekspertizės ir ekspertų institutas (EEI).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 11/03/2021